

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande
Minister
Christian Wikström

Föredragande
Naturvårdsintendent
Maija Häggblom

Justerat
Omedelbart

Nr 56

Utlåtande om bygglovsansökan för solcellspark
på fastighet RNr 43-407-9-10, sydvästra Eckerö.

ÅLR 2023/2502

122 S4

Beslut

Beslutas att lämna följande utlåtande till Eckerö kommun angående bygglovsansökan för solcellspark på fastighet RNr 43-407-9-10:

Eftersom begäran kan beröra flera sakbyråer på Ålands landskapsregering bör dylika anhållningar om utlåtanden riktas till Ålands landskapsregerings registratur, inte till enskilda tjänstemän. Infrastrukturavdelningens allmänna byrå brukar i allmänhet vara den sakbyrå som administrerar denna typ av ärenden. Allmänna byråns chef har i detta fall kontaktats skilt den 31.5.2023 och muntligen framfört att de inte har några specifika synpunkter utöver de som framkommer i Landskapsregeringens anvisningar för hantering av solcellsparker, **bilaga S423E36**.

Landskapet har inte kännedom om förekomst av lagskyddade arter eller biotoper i det område i vilken solcellsparken ämnas uppföras, men konstaterar att det ankommer på kommunen att se till att tillräckliga inventeringar av området har utförts innan bygglov kan beviljas. Kortfattat innebär detta att en översyn av markens eventuella skyddsstatus bör genomföras före byggnadstillståndet beviljas. Eventuella prövningar av miljötillstånd eller -granskningar utförs av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM).

Landskapsregeringen konstaterar att det är positivt att Eckerö kommun har en process gällande solcellsparker som inbegriper bygglov, men att det saknas specifik lagstiftning gällande hur solcellsparker ska planeras och tillståndsges på Åland. Landskapsregeringens anvisningar för hantering av solcellsparker bör dock följas tills vidare.

Motivering

Enligt 3 § plan- och bygglag (ÅFS 2008:102) för Åland ska bestämmelserna i landskapslagen (1998:82) om naturvård följas vid planläggning och i bygglovs- och andra tillståndsärenden. Detta innebär att en översyn av markens eventuella skyddsstatus bör genomföras före byggnadstillståndet beviljas.

Gällande eventuella miljötilstånd eller behovsbedömningar ÅMHH kontaktas. Enligt 4 § landskapslag (ÅFS 2018:31) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning ska en MKB göras innan tillstånd ges till ett projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, bland annat på grund av dess art, storlek eller lokalisering. Enligt 5 § landskapslag (ÅFS 2018:31) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning ska, om frågan om projektets betydande miljöpåverkan inte är klarlagd, bland annat på grund av projektets art, storlek eller lokalisering, verksamhetsutövaren undersöka projektets miljöpåverkan innan tillstånd kan ges.

Som underlag för behovsbedömningen ska verksamhetsutövaren lämna in en beskrivning av projektet och den miljöpåverkan projektet kan antas medföra till ÅMHH. Vad verksamhetsutövarens underlag ska innehålla framgår i 4 § landskapsförordningen (ÅFS 2018:33) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning. Enligt 2 kap. 6 § landskapslag (ÅFS 2018:31) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning ska ÅMHH i ett särskilt beslut avgöra om en miljökonsekvensbedömning krävs eller inte. Om ÅMHH beslutar att en miljökonsekvensbedömning inte krävs ska det i beslutet anges, om verksamhetsutövaren anhåller om detta, projektets särdrag och planerade åtgärder för att undvika eller förebygga, vad som annars kanske skulle ha utgjort betydande negativ miljöpåverkan.

Bakgrund

Eckerö kommun har kontaktat Ålands landskapsregerings miljöbyrå gällande anhållan om bygglov för att anlägga en solcellspark i Eckerö, Torp.

Kontaktperson
PBL-ingenjör
Allmänna byrån
Infrastrukturavdelningen

Till alla åländska kommuner

Ärende

Anvisningar för hantering av solcellsparker

Bakgrund och syfte

Intresset för anläggande av solcellsparker i både större och mindre skala har under senaste tiden vuxit sig starkt på Åland. Mot bakgrund av detta finns det därför ett behov av en enhetlig, förutsägbar och systematiserad hantering av sådana initiativ. Detta skulle även underlätta för det åländska kommunerna, som i och med detta får en förutsägbar systematik som stöd i tillståndsprocessen. Det skulle även underlätta för de entreprenörer som har intresse av att anlägga solcellsparker, om de på förhand har en god uppfattning om vad som gäller, samt att de får vetskap om att bygglovsprocessen hanteras likvärdigt i samtliga åländska kommuner.

Bygglov för markmonterade solceller

Enligt 2 § 2 punkten plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland är byggnad definierad som:

"en varaktig konstruktion med tak eller tak och väggar som är placerad på mark, helt eller delvis under mark eller i vatten och konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den"

Landskapsregeringen bedömer sammantaget att solcellspaneler på markställning utgör ett tak för det utrymme som skapas under panelerna. Utrymmet under panelerna är tillgängligt för människor att vistas i och får därför anses vara avsett att vara konstruerat så att människor kan uppehålla sig där. Vilken avsikt som uppföraren har vad gäller användningen av utrymmet har ingen betydelse vid denna bedömning. Markmonterade solceller är således att betrakta som en byggnad, för vilken bygglov krävs enligt 66 § plan- och bygglag för landskapet Åland, med de undantag för komplementbyggnader som anges i 68 § samma lag.

Planläggning av solcellsparker

Gällande planlägningsförfarande av solcellsparker, behöver planinstrument och eventuella fastställda planer för aktuellt område enligt kapitel 4,5, och 6 Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland.; generalplan, detaljplan eller byggnadsordning, möjliggöra en solcellsanläggning genom anvisad markanvändning.

Ett anläggande av en solcellspark får således inte stå i strid med gällande bestämmelser enligt Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland. Om ett anläggande av solcellspark står i strid med gällande bestämmelser genom generalplan, detaljplan, eller byggnadsordning, krävs en ändring av planen innan planläggningen kan gå vidare.

Landskapsregeringen ska höras av kommunen i samband med att planen utarbetas enligt 6 kap. 30 § 3 mom. Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland.

Iakttagande av skyddsvärden

En översyn av eventuell skyddsstatus på aktuell mark behöver genomföras. Kontakta gärna respektive sakbyrå vid landskapsregeringen vid osäkerhet (t.ex. miljöbyrå, kulturbyrå, vägnätsbyrå, allmänna byrå på infrastrukturavdelningen mm).

I 3 § Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland anges vilka lagrum som ska iakttas vid bygglovs- och andra tillståndsärenden, se nedan.

Relevant lagstiftning gällande solcellsparker är även exempelvis landskapslag (1957:23) om allmänna vägar (41 §, 52 §, 53 §).

Enligt 3 § plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland ska kommunerna, vid planläggning och i bygglovs- och andra tillståndsärenden, iakttä bestämmelserna i landskapslagen (1998:82) om naturvård, landskapslagen (1998:83) om skogsvård, landskapslagen (2018:31) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning, landskapslagen (2008:124) om miljöskydd, landskapslagen (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, landskapslagen (1965:9) om fornminnen, landskapslagen (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet, landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen samt vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland. I landskapslagen (2017:38) om tillämpning på Åland av rikets elsäkerhetslag finns särskilda bestämmelser om besiktning av elanläggningar före ibruktagning.

Införande av kommunal anmälningsplikt för andra solenergianläggningar

Enligt 67 a § 3 mom. 2 punkten plan- och bygglag för landskapet Åland har även kommunen möjlighet att genom byggnadsordning införa anmälningsplikt för uppförande av solenergianläggningar, eller motsvarande, vilka inte kräver bygglov.

Det står alltså kommunerna fritt att genom byggnadsordning kräva anmälningsplikt till byggnadsnämnden i de fall där det handlar om mindre solenergianläggningar, vilka inte omfattas av bygglovsplikten.

Miljö tillstånds- och miljögranskningsplikt för energiproducerande enheter och anläggningar

Enligt 67 § plan- och bygglag för landskapet Åland får bygglovsärendes avgörande, om miljö tillstånd eller miljögranskning krävs enligt landskapslag (2008:124) om miljöskydd, skjutas upp till dess att miljö tillstånds- eller granskningsärendet är avgjort.

Enligt 10 § 2 mom. a punkten landskapslag om miljöskydd krävs miljö tillstånd för energiproducerande enhet eller anläggning bestående av en eller flera energiproducerande enheter, vilka har en bränsleeffekt om minst 20 megawatt. Enligt 1 § jämte bilaga 1 landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd krävs miljögranskning av energiproducerande enhet eller energiproducerande anläggning bestående av en eller flera energiproducerande enheter vilka har en bränsleeffekt om minst 1 men mindre än 20 megawatt.

Enligt 2 § landskapsförordning om miljöskydd har Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet möjlighet att i enskilda fall besluta att annan verksamhet än den som anges i bilaga 1 är miljögranskningsplikt, om det är fråga om en liknande verksamhet vilken medför en sådan risk för negativ miljöpåverkan som inte anses ringa.

Miljökonsekvensbeskrivningar och -bedömningar av projekt

Enligt 2 kap. 4 § landskapslag (2018:31) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning ska en MKB göras innan tillstånd ges till ett projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, bland annat på grund av dess art, storlek eller lokalisering. Enligt 2 kap. 5 § landskapslag (2018:31) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning ska, om frågan om projektets betydande miljöpåverkan inte är klarlagd, bland annat på grund av projektets art, storlek eller lokalisering, verksamhetsutövaren undersöka projektets miljöpåverkan innan tillstånd kan ges.

Som underlag för behovsbedömningen ska verksamhetsutövaren lämna in en beskrivning av projektet och den miljöpåverkan projektet kan antas medföra till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). Vad verksamhetsutövarens underlag ska innehålla framgår i 4 § landskapsförordningen (2018:33) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning. Enligt 2 kap. 6 § landskapslag (2018:31) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning ska ÅMHM i ett särskilt beslut avgöra om en miljökonsekvensbedömning krävs eller inte. Om ÅMHM beslutar att en miljökonsekvensbedömning inte krävs ska det i beslutet anges, om verksamhetsutövaren anhallen om detta, projektets särdrag och planerade åtgärder för att undvika eller förebygga, vad som annars kanske skulle ha utgjort betydande negativ miljöpåverkan.

Generella bestämmelser enligt naturvårdslagen

Enligt 4 kap. 24a § landskapslagen (1998:82) om naturvård, ska projekt som kan försämra naturvärdena i ett naturskyddsområde eller område som har tagits upp som ett område som behöver skyddas, föranledas av en konsekvensbedömning. Kommunens ska tillse att denna bedömning gjorts. Om kommunen inte kräver en MKB så ska kommunen i stället inhämta landskapsregeringens utlåtande. Kommunen får enligt 4 kap. 24b § landskapslagen (1998:82) om naturvård inte bevilja tillstånd eller godkänna ett projekt om det visar sig att projektet i betydlig utsträckning försämrar naturvärden i ett naturskyddsområde eller i ett område som har anmälts som ett område som bör skyddas.

Egen analys över lämplig mark för solcellsparker

Kommunen kan även på eget initiativ göra en översyn över lämplig mark för solcellsparker. Här listas generella platskriterier som kan verka som hjälp vid genomförande av en sådan analys:

Generella platskriterier

- Solresurs; omfattning av solinstrålning påverkar mängden producerad el
- Tillgänglig yta
- Markkostnad
- Avstånd till infrastruktur (vägar, elnät etc.)
- Topografi (lutning, riktning, skuggning etc.)
- Hänsyn till miljö-, lagmässiga- och sociala faktorer (kulturarv, naturreservat, biodiversitet etc.)
- Risk för beläggning på moduler

Geografisk analys

GIS (geografiska informationssystem) är ett relevant verktyg när det gäller att finna lämpliga platser för solcellsparker. Här följer relevanta aspekter att inkludera i en GIS-analys:

- Platser som har hög solinstrålning och låga temperaturer
- Orientering, lutning och skuggning hos dessa platser
- Avstånd till infrastruktur såsom vägar, bebyggelse och elnät
- Förmodad inverkan på miljö, infrastruktur och samhälle
- Skyddade områden ej lämpliga för solcellsparker